

Svein Blom

Holdning til innvandrere og innvandringspolitikk

Spørsmål i SSBs omnibus i september
1994

Innhold

	Side
Tabellregister	3
1. Innledning	4
2. Data	4
3. Resultater fra undersøkelsen	4
4. Bivariate effekter av forskjellige bakgrunnsvariabler	10
5. Oppsummering	11
Litteratur	13
Vedlegg: Dokumentasjonsrapport fra Seksjon for intervjuundersøkelser	

Tabellregister

	Side
Tabell 1. Holdning til påstanden "Norge bør gi opphold til flyktninger og asylsøkere i minst samme omfang som i dag" etter år for intervju. Prosent	5
Tabell 2. Holdning til fire påstander om innvandring og innvandringspolitikk. Gjennomsnitt på 5-punktsskala etter år for intervju og t-test for om forskjellen mellom gjennomsnittene er statistisk signifikant. Standardfeil i parentes	6
Tabell 3. Holdning til påstanden "Innvandrere har for lett tilgang til sosialhjelp sammenliknet med nordmenn" etter år for intervju. Prosent	7
Tabell 4. Holdning til påstanden "Innvandrere bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn" etter år for intervju. Prosent	8
Tabell 5. Holdning til påstanden "Innvandrere er mer kriminelle enn nordmenn" etter år for intervju. Prosent	9

1. Innledning

I september 1994 stilte Statistisk sentralbyrå for andre gang fire spørsmål om holdning til innvandrere og innvandringspolitikk i sin omnibusundersøkelse på oppdrag av Kommunal- og arbeidsdepartementets Innvandringsavdeling. Hensikten er å lodde stemningen i befolkningen vedrørende forskjellige sider ved landets politikk overfor innvandrere og flyktninger. Etter intensjonen skal spørsmålene gjentas årlig slik at eventuelle stemningsskifter i opinionen kan avdekkes.

Spørsmålene ble første gang stilt i juni 1993. Resultatene ble presentert og analysert i publikasjonen Notater 93/38 (Blom 1993), og et sammendrag ble publisert i "Ukens statistikk" nr. 43, 1993. I dette notatet blir resultatene fra andre intervjurunde offentliggjort. Denne ble riktignok et kvartal forsinket i forhold til planen. Selv om forsinkelser av denne typen er uønsket og bør unngås, har det neppe hatt vesentlig betydning for relevansen av analysene som her legges fram.

2. Data

Datainnsamlingen fant sted i perioden 5. til 24. september 1994. 63 prosent av intervjuene ble foretatt som besøksintervju, resten som telefonintervju. Dette er en noe høyere telefonandel enn i foregående omnibus om innvandrere.

I alt ble 2500 personer i alder 16-79 år trukket ut for intervju. Blant disse var det en avgang på 19 personer pga. død og flytting til utlandet. Av bruttoutvalget på 2481 personer lot 638 personer seg ikke intervju. Dette gir en frafallsprosent på 25,7 - 0,6 prosentpoeng lavere enn forrige gang. Nærmere halvparten av frafallet skyldes at personen nektet å la seg intervju. Det er uendret fra fjorårets omnibus. Den nest viktigste grunnen til frafall var at intervjupersonen ikke var å treffe.

Nærmere detaljer om utvalgsmetode, utvalgsskjevhet, utvalgsvarians og mulige feilkilder i forbindelse med innsamling og bearbeiding av data er presentert i dokumentasjonsrapporten fra Seksjon for intervjuundersøkelser.

3. Resultater fra undersøkelsen

I dette avsnittet legger vi fram resultatene fra omnibusundersøkelsen og vurderer dem opp mot fjorårets resultater. I noen grad trekker vi også inn funn fra den store spesialundersøkelsen om "Holdninger til innvandrere" som Statistisk sentralbyrå gjennomførte for Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD) i tidsrommet 20. oktober - 17. november i fjor - noen måneder etter vår juni-omnibus. Data fra denne undersøkelsen var ikke tilgjengelig da vi analyserte første omnibusrunde om innvandrere. NSD-undersøkelsen er for en stor del en replikasjon (gjentakelse) av en tilsvarende NSD-undersøkelse fra september 1988.

3.1. Norge bør gi opphold til flyktninger og asylsøkere i minst samme omfang som i dag

Mens det i 1993 var 49 prosent som sa seg enige i at flyktninger og asylsøkere bør gis opphold "i minst samme omfang som i dag", var det 56 prosent som var enige i dette i 1994. Tilsvarende gikk andelen uenige ned fra 40 til 33 prosentpoeng.¹ Opinionen i dette grunnleggende spørsmålet ser altså ut til å ha endret seg i liberal retning (tabell 1).

¹ Når vi omtaler andelen som er "enige" eller "uenige" i et utsagn, summerer vi andelen som har sagt seg "helt" eller "nokså" enig/uenig i utsagnet.

Tabell 1. Holdning til påstanden "Norge bør gi opphold til flyktninger og asylsøkere i minst samme omfang som i dag" etter år for intervju. Prosent

År	Alle	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke	Tallet på personer som svarte
1993	100	28	21	11	21	19	1	1 824
1994	100	30	26	9	19	14	1	1 843

For å undersøke om endringen er tilstrekkelig stor til at vi kan feste lit til den, har vi foretatt en signifikanstest (t-test). Testen tar utgangspunkt i gjennomsnittsverdien på holdningsskalaene i 1993 og 1994.² Dersom sannsynligheten er 5 prosent eller mer for at den observerte forskjellen mellom gjennomsnittene er så liten at den ville kunne være null bare ved sjansevariasjon, beholder vi nullhypotesen om at det i virkeligheten ikke har funnet sted noen endring i opinionen. I dette tilfellet kan vi trygt avvise nullhypotesen idet forskjellen mellom gjennomsnittene på skalaene er stor. Vi går med andre ord ut fra at det har funnet sted en reell endring i opinionen (tabell 2).

Hva kan så årsaken til holdningsendringen være? Én mulighet er at oppfatningen om hvor stort mottaket av flyktninger og asylsøkere er, har endret seg. Dersom det ser ut til at vi mottar færre i 1994 enn i 1993, innebærer det trolig større aksept for den politikk som føres.³

Hva er den faktiske tilstrømningen av flyktninger og asylsøkere i år sammenliknet med i fjor? Mens det i 1993 kom nærmere 12 900 asylsøkere til landet, var det i løpet av de 9 første månedene i år bare i underkant av 2 900 personer som søkte asyl (Utlendingsdirektoratet 1994a, 1994b). Tilsvarende ble det innvilget om lag 8 900 asylsøknader i fjor ved første gangs behandling (inkludert midlertidige tillatelser til bosniere), mens det t.o.m. september i år ble innvilget i underkant av 2 700 søknader (NB vedlegg 1994). Såframt folk har oppfattet dette situasjonsskiftet, kan det tenkes å ha bidratt til endret oppslutning om asylopolitikken.

² Vi oppfatter da holdningsskalaene som variabler på intervallnivå, dvs. at verdiene er ordnet i stigende/synkende rekkefølge og med samme innbyrdes avstand (én enhet).

³ Dette hviler på den premiss at flertallet i befolkningen trolig heller bifaller en moderat enn en stor tilstrømning av flyktninger og asylsøkere.

Tabell 2. Holdning til fire påstander om innvandring og innvandringspolitikk. Gjennomsnitt på 5-punkts skala¹ (\bar{x}) etter år for intervju og t-test for om forskjellen mellom gjennomsnittene er statistisk signifikant. Standardfeil i parentes

Påstand	\bar{x}_{1993}	\bar{x}_{1994}	p for $ t $ under H_0 ²
Norge bør gi opphold til flyktninger og asylsøkere i minst samme omfang som i dag	3,18 (0,036)	3,40 (0,034)	0,0001
Innvandrere har for lett tilgang til sosialhjelp sammenliknet med nordmenn	2,10 (0,033)	2,23 (0,033)	0,0047
Innvandrere bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn	4,13 (0,030)	4,11 (0,029)	0,65
Innvandrere er mer kriminelle enn nordmenn	2,89 (0,035)	2,96 (0,035)	0,14

¹ For første og tredje påstand er skalaverdiene "snudd" slik at høye verdier går sammen med "innvandrervennlig" holdning på alle skalaene. "Vet ikke"-svar er satt til "missing".

$$^2 H_0: \bar{x}_{1993} = \bar{x}_{1994}$$

Om en innsnevrer referanserammen til den enkelte måned da intervjuingen fant sted, blir forskjellen i mottaket noe mindre. I juni 1993 kom det vel 800 asylsøkere til landet, mens det var 200 som søkte asyl i september 1994 (Utlendingsdirektoratet 1994a, 1994b). Den store tilstrømmingen av asylsøkere fra det tidligere Jugoslavia kom først etter at feltarbeidet for juni-omnibussen var avsluttet - i månedene juli, august og september 1993. For å komplisere bildet ytterligere kan det anføres at det trolig har vært vel så mye i år som i fjor at de praktiske følgene av fjorårets flyktingemottak har manifestert seg. Det er i år at hoveddelen av arbeidet med å bosette flyktingene i kommunene har funnet sted. Slik sett har 1994 trolig framstått som et vel så "byrdefullt" år som 1993.

Vi tror likevel at forklaringen på den observerte holdningsendringen er å finne annetsteds enn i slike tallmessige endringer. Den opplyste allmennhet har sannsynligvis store vansker med å holde seg løpende orientert om utviklingen i mottaket av flyktninger og asylsøkere. Viktigere er det bildet media har formidlet av flyktingene som nå søker om opphold i landet vårt. At det er en nødstedt gruppe på flukt fra krig og overgrep, synes udiskutabelt. Bilder fra beleirede byer som Sarajevo, Mostar og Bihac levner liten tvil om dette. Det virker således lite plausibelt at det skulle være økonomiske motiver bak flukten. Dertil kommer myndighetenes ordning med å innvilge "midlertidig beskyttelse" i påvente av krigens opphør. Dette at flyktingene skal tilbake til hjemlandet når krigen er slutt, gjør det trolig lettere å akseptere ansvaret for dem i en avgrenset periode.

Da vi analyserte første omnibusrunde, sammenliknet vi utfallet på spørsmålet om mottak av flyktninger og asylsøkere med tilsvarende spørsmål i tidligere holdningsundersøkelser (Blom 1993). Den gang hadde vi fire undersøkelser å bygge på, NSD-undersøkelsen fra september 1988, to undersøkelser fra A/S Opinion i 1989 og 1990 og vår egen juni 1993-omnibus. De tre siste hadde alle som resultat at om lag halvparten av befolkningen syntes daværende nivå var tilfredsstillende. Bare NSD-undersøkelsen gav en lavere oppslutning (43 prosent) om politikken som ble ført. Fordi spørsmålsordlyden ikke var identisk i alle undersøkelsene, våget vi ikke å påstå at det hadde funnet sted noen endring i opinionen siden 1988.

Andre runde i NSDs holdningsundersøkelse om innvandrere viser at opinionen høsten 1993 er forskjellig fra opinionen i denne saken fem år tidligere. I NSD-undersøkelsen fra oktober/november 1993 sier 53 prosent av befolkningen over 16 år seg enige i at "det er en nasjonal oppgave å motta flyktninger og

asylsøkere i minst samme omfang som vi har gjort i de siste år" (Skjåk og Bøyum 1994). Dette er en forskjell på 10 prosentpoeng siden september 1988 da eksakt samme spørsmål ble stilt.

Utfallet på NSDs andre intervjuundersøkelse styrker oppfatningen om at det i hovedsak er samme holdning som måles ved NSDs og SSBs utsagn om opphold til flyktninger og asylsøkere. Om vi derfor sammenlikner svarutfallene direkte, føyer resultatene seg inn i en trend som viser økende "enig"-andel fra juni 1993 (49 prosent), via oktober/november 1993 (53 prosent) til september 1994 (56 prosent).

Skjåk og Bøyum (1994) avviser i sin kommentar til NSD-undersøkelsene at endringen som kan iakttas mellom de to intervjurundene (1988/1993) i dette spørsmålet, kan "ha sammenheng med konfliktene i det tidligere Jugoslavia". Denne oppfatningen underbygges med målingene i 1989 og 1990 som viser at holdningen allerede på den tid - før utbruddet av krigen i Jugoslavia - hadde endret seg. Dette gjendriver likevel neppe vår oppfatning om at opinionen i det minste fra juni 1993 til september 1994 kan ha blitt påvirket av situasjonen for krigsflyktningene fra det tidligere Jugoslavia.

3.2. Innvandrere har for lett tilgang til sosialhjelp sammenliknet med nordmenn

Når det gjelder påstanden om at innvandrere har for lett tilgang til sosialhjelp sammenliknet med nordmenn, har det også funnet sted en holdningsendring. Mens 45 prosent av befolkningen sa seg "helt enig" i denne påstanden i 1993, er andelen nå sunket til 40 prosent (tabell 3). Andelen som er uenig i påstanden, økte med fire prosentpoeng fra 18⁴ til 22 prosent. Økningen i uenig-andelen skyldes at det er blitt flere "nokså uenige" i 1994.

Tabell 3. Holdning til påstanden "Innvandrere har for lett tilgang til sosialhjelp sammenliknet med nordmenn" etter år for intervju. Prosent

År	Alle	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke	Tallet på personer som svarte
1993	100	45	22	8	9	10	7	1 824
1994	100	40	24	8	13	9	6	1 843

Det er ikke uten videre opplagt at denne endringen er statistisk signifikant. Tabell 2 viser imidlertid at sannsynligheten for å få et utfall som det observerte, uten at opinionen i 1994 er forskjellig fra året før, er svært liten. Vi forkaster derfor hypotesen om at holdningen er uendret og antar i stedet alternativhypotesen om at det har funnet sted en endring i opinionen fra 1993 til 1994.

Hvilke forhold kan tenkes å ha ført til dette? Det er mulig at bekymringen for at sosialhjelpsutgiftene skal vokse ukontrollert, er mindre i dag enn for noen år siden. Oppgaver over utgiftene til sosialhjelp viser at omfanget av utbetalingene flatet ut på 1990-tallet, selv om det igjen var en oppgang fra 1992 til 1993. De månedlige ytelsene til den enkelte mottaker fortsatte imidlertid å gå ned (Ukens statistikk 40/94). Av betydning kan det også være at det politiske parti som tidligere fikk mediadekning på påstander om misbruk av trygder og andre offentlige ytelser, i senere tid ikke har oppnådd slik dekning.

⁴ Fordi andelen "nokså uenig" og "helt uenig" i 1993 hver for seg er avrundet oppover, blir summen (andelen "uenig") 18 (ikke 19).

Det er likevel grunn til å undres over hvorfor så mange som 64 prosent av befolkningen mener at innvandrere har for lett tilgang til sosialhjelp. Noe av forklaringen kan ligge i beretninger om hva nyankomne flyktninger får av beløp til første gangs etablering og til dekning av husleie. Jmført med hva norske sosialhjelpsklienter gjennomsnittlig mottar, kan bidragene til utlendingene framstå som urimelig store. Det som i denne sammenheng antakelig overses, er den forskjell det som oftest er i de to gruppenes utgangspunkt. Mens flyktninger sjelden eier stort mer enn det de går og står i, har norske klienter vanligvis en viss materiell basis.

3.3. Innvandrere bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn

I juni 1993 var det 75 prosent av befolkningen over 16 år som var enige i at innvandrere bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn. I september 1994 var denne andelen økt til 78⁵ prosent. Andelen som svarte vet-ikke eller som valgte den nøytrale midtkategorien "både og", gikk ned med 3 prosentpoeng (tabell 4).

Tabell 4. Holdning til påstanden "Innvandrere bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn" etter år for intervju. Prosent

År	Alle	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke	Tallet på personer som svarte
1993	100	58	17	8	7	8	2	1 823
1994	100	53	24	6	9	6	1	1 842

Selv om dette antyder at opinionen har endret seg noe i "innvandrervennlig" retning, har andelen som sier seg "helt enig" i utsagnet gått tilbake 5 prosentpoeng. Hele økningen i andelen "enige" har kommet i kategorien "nokså enig". Beregnes gjennomsnittsverdien på holdningsskalaen i 1993 og 1994, slik det er gjort i tabell 2, kan det derfor påvises en ørliten nedgang i imøtekommenheten overfor innvandrere m.h.t. adgangen til arbeid. Endringen er imidlertid altfor liten til å være statistisk signifikant. Konklusjonen blir således at opinionen i dette spørsmålet er uendret fra 1993 til 1994. I samme tidsrom har arbeidsledigheten i Norge gått svakt tilbake (Ukens statistikk 29-30/94).

NSD-undersøkelsene viser også at det ikke hadde funnet sted noen endring i opinionen fra 1988 til 1993 når det gjelder synet på innvanderes rett til arbeid "i dårlige tider". På begge tidspunkter var det 49 prosent som sa seg enige i at vi i dårlige tider "først og fremst .. bør ..sørge for arbeid til nordmenn". Resultatet fra Valgundersøkelsen i 1989, der hele 61 prosent sluttet opp om dette utsagnet (Kiberg og Strømsnes 1992), blir på denne bakgrunn å betrakte som et temporært avvik.

Grunnen til at langt flere slutter opp om omnibus-utsagnet (vel 7 av 10) enn det er som opponerer mot NSD/Valgundersøkelsens utsagn (3-4 av 10) er for øvrig trolig forskjeller i formuleringen av utsagnene. I NSD/Valgundersøkelsens utsagn inngår det en referanse til "de dårlige tidene". Utsagnene er dessuten formulert "med forskjellig fortegn", slik at støtte til likestilling mellom nordmenn og innvandrere uttrykkes ved å være enig i omnibus-utsagnet, mens det motsatte standpunkt støttes ved å være enig i NSD-utsagnet.

⁵ Fordi andelen "helt enig" og "nokså enig" hver for seg er avrundet nedover, blir summen 78 (ikke 77) når andelene summeres.

3.4. Fjerdje utsagn: Innvandrere er mer kriminelle enn nordmenn

40 prosent av befolkningen sa seg i 1994 enige i at innvandrere er mer kriminelle enn nordmenn. Dette er så godt som samme andel som hadde denne oppfatning i 1993.⁶ Andelen uenige gikk imidlertid fram fra 33 til 38 prosent, mens andelen som svarte "både og" gikk tilbake 5 prosentpoeng (tabell 5). Økningen i andelen uenige skriver seg fra at flere valgte kategorien "nokså uenig" i 1994. Forskjellen fra 1993 til 1994 er imidlertid ikke statistisk signifikant når gjennomsnittene på skalaene sammenliknes slik som i tabell 2. Vi må derfor avvise at det har skjedd noen endring i opinionen fra 1993 til 1994 i synet på innvandreres kriminalitet i forhold til nordmenns.

Tabell 5. Holdning til påstanden "Innvandrere er mer kriminelle enn nordmenn" etter år for intervju. Prosent

År	Alle	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke	Tallet på personer som svarte
1993	100	21	21	19	14	19	7	1 823
1994	100	20	21	14	20	18	8	1 843

Da vi analyserte resultatene fra den første omnibusundersøkelsen, hadde vi vansker med å avgjøre om det var riktig å sammenlikne våre data på dette feltet med funn fra tidligere undersøkelser. Dersom vi valgte å se resultatene i sammenheng, tydet det på at andelen som trodde innvandrere var mer kriminelle enn nordmenn, var for nedadgående.⁷ Alternativt var ordlyden i de enkelte utsagnene for forskjellige til at det gav mening å sammenlikne. Så lenge vi ikke kunne avgjøre sikkert hvilket av disse standpunktene som var riktig, valgte vi å konkludere at det ikke hadde funnet sted noen holdningsendring siden 1988.

Vår september-omnibus sammen med andre runde i NSDs holdningsundersøkelse om innvandrere kaster imidlertid nytt lys over dette. Vi finner at det ikke er riktig å innordne resultatet fra juni-omnibus'en i rekken av resultater fra tidligere undersøkelser. Det er således ikke grunnlag for å se noen nedadgående trend fra 1988 til 1993 i andelen som assosierer innvandrere og kriminalitet. Andre runde i NSDs undersøkelse tyder tvert om på at denne andelen har økt fra 1988 til 1993. Mens det nemlig i 1988 var 46 prosent som var enige i utsagnet "Det følger økende kriminalitet og voldsbruk med innvandrere", var denne andelen 66 prosent senhøstes 1993.

I vår juni-omnibus 1993 var det altså 41 prosent som var enige i at "Innvandrere er mer kriminelle enn nordmenn". Årsaken til det store avviket mellom SSBs undersøkelse og NSDs undersøkelse noen måneder senere kan vanskelig være annet enn utsagnenes ordlyd. NSD-utsagnet inkluderer både kriminalitet og voldsbruk og har en indirekte, "sosiologiserende" form (kriminalitet og voldsbruk "følger..med innvandrere"), mens omnibus-utsagnet bare berører kriminalitet og er mer direkte i formen ("innvandrere er mer kriminelle"). Terskelen er trolig høyere for å si seg enig i den siste påstanden.

⁶ 41 prosent i 1993 og 40 prosent i 1994 var "enige" når "helt" og "nokså enig" svar summeres og avrundes til nærmeste heltall.

⁷ I prof. Willy Martinussens undersøkelse om Befolkningens syn på samfunnsutviklingen (mai 1988) sa 49 prosent seg enige i at "Det følger økende kriminalitet og voldsbruk med innvandringen". Noen måneder senere (september 1988) sa 46 prosent seg enige i nesten enslydende påstand i NSD-undersøkelsen om Holdninger til innvandrere. Med 41 prosent enige i at "Innvandrere er mer kriminelle enn nordmenn" i juni 1993 kunne det se ut til at trenden var "nedadgående".

Hensikten med å trekke inn NSD-undersøkelsen i denne sammenheng er ikke primært å argumentere for at det har funnet sted noen "skjerpelse" i folks oppfatning om innvandrere og kriminalitet fra 1988 til 1993 (selv om NSD-dataene tyder på det), men å tilbakevise en eventuell påstand om det motsatte. Holder vi oss strengt til våre egne data, er det eneste vi kan påstå at folks forhold til utsagnet "Innvandrere er mer kriminelle enn nordmenn" er uendret fra 1993 til 1994.

4. Bivariate effekter av forskjellige bakgrunnsvariabler

I tabellvedlegget bakerst i dette notatet er svarfordelingen for hvert av de fire utsagnene brutt ned etter kjønn, alder, utdanningsnivå, bostedsstrøk og landsdel. Vi gjengir her kort hovedtendensene i dette materialet.

4.1. Kjønn

Svarfordelingen for utsagnet om kriminalitet er den eneste som viser en markert avhengighet av kjønn. Mens 47 prosent av mennene er enige i at innvandrere er mer kriminelle enn nordmenn, er det bare 33 prosent av kvinnene som har dette synet.

Derimot er det 8 prosentpoeng færre kvinner enn menn som er "helt enig" i at innvandrere bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn. En følelse av å stå svakt på arbeidsmarkedet er trolig årsaken til denne holdningen blant kvinner. Summeres imidlertid andelene "helt enig" og "nokså enig", forsvinner denne sammenhengen med kjønn.

Hva grunnen kan være til at kvinner i mindre grad enn menn holder stereotype forestillinger om innvandreres kriminalitet, er mer uklart. Slik var det også i fjorårets omnibus, men mønsteret er sterkere i år.

4.2. Alder

Hovedtendensen i år som i fjor er at skepsisen mot flyktninger og innvandrere øker med alder. Særlig er det den eldste aldersgruppen (67-79 år) som er mest reservert. Vet-ikke-andelen er også større blant de eldste.

I år som i fjor er det den nest yngste aldersgruppen (25-44 år) som markerer seg med mest imøtekommende holdningene. Bare i synet på innvandrerkriminalitet blir denne aldersgruppen forbigått av den yngste aldersgruppen (16-24 år). Også i fjor var det de yngste som var minst tilbøyelige til å betrakte innvandrere som mer kriminelle enn nordmenn. Dette står i skarp kontrast til bildet av ungdommens holdninger til innvandrere som ble slått stort opp i programposten Redaksjon 21 i NRK-TV 17. oktober d.å. På grunnlag av en ikke-representativ intervjuundersøkelse fra MMI ved fire videregående skoler ble det hevdet at ungdom (16-19 år) har spesielt fordomsfulle holdninger overfor innvandrere.

Bare i spørsmålet om innvandreres mulighet til arbeid er de yngste mindre velvillige enn de øvrige aldersgruppene, fortsatt med unntak av de eldste. 18 prosent av 16-24-åringene er uenige i at innvandrere bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn. Tilsvarende tall for aldersgruppen 25-44 år er 12 prosent. Dette må trolig ses på bakgrunn av at arbeidsløsheten er størst blant de yngste (Hobæk og Kjelsrud 1993).

4.3. Utdanningsnivå

Av bakgrunnsvariablene som presenteres her, er utdanningsnivå den som viser sterkest sammenheng med

holdningen til innvandrere. Uansett hvilket av de fire utsagnene det gjelder, er utfallet at jo høyere utdanningsnivå, jo mer imøtekommende er holdningen overfor innvandrere og flyktninger. Dette fant vi også i fjorårets omnibus.

Selv om gruppen av respondenter med utdanning på mellomnivå (videregående skole) konsekvent uttrykker mer innvandrervennlige holdninger enn respondenter med høyeste utdanning på grunnskolenivå, er det spranget fra videregående til høyskole-/universitet som er mest utslagsgivende. F.eks. er vel 9 av 10 universitetsutdannede enige i at innvandrere bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn. Likeledes er det blant høyskole-/universitetsutdannede balanse mellom dem som forkaster og dem som godtar påstanden om at innvandrere har for lett tilgang til sosialhjelp sammenliknet med nordmenn. Frekvensfordelingen for dette utsagnet er ellers svært skjev.

Det har vært lansert flere mulige forklaringer på at høyt utdannede gir uttrykk for større velvilje overfor innvandrere og flyktninger enn lavt utdannede. En av dem er at høyt utdannede trolig i mindre grad enn lavt utdannede føler at nykommere truer deres samfunnsmessige posisjon. En annen forklaring går ut på at høyere utdanning gir folk en beredskap til lettere å avvise udokumenterte og fordomsfulle oppfatninger. Vi gjetter på at den første mekanismen er viktigst.

4.4. Bostedsstrøk

I 1993 kunne det vises at holdningen til å la asylsøkere og flyktninger få opphold i landet var noe mer velvillig i tettbygde enn i spredtbygde strøk. Denne sammenhengen er langt på veg fraværende i årets datamateriale. Erfaringer fra arbeidet med å bosette jugoslaviske flyktninger i nærmere 250 av landets kommuner kan ha bidratt til å utjevne forskjeller på dette feltet.

Imidlertid er det i år som i fjor større forståelse i mellomstore og store byer for at innvandrere bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn. Det kan tenkes at folk i mindre lokalsamfunn lettere kan oppfatte innvandrere som konkurrenter til et avgrenset antall jobber. På den annen side er tilbøyeligheten til å tro at innvandrere er mer kriminelle enn nordmenn, noe større i de største byene.

4.5. Landsdel

Det er noe større forståelse for at innvandrere og nordmenn bør ha samme mulighet til arbeid blant folk bosatt i Akershus og Oslo enn blant folk bosatt andre steder i landet. Dette ble notert også i fjor.

Samtidig er det i Akershus og Oslo at oppfatningen om at innvandrere er mer kriminelle enn andre, står sterkest. Det er en langt lavere andel som mener dette i Nord-Norge. Det ble også påvist i fjorårets omnibus.

På den annen side fant vi i 1993 at andelen som sa seg enige i at innvandrere har for lett tilgang til sosialhjelp, var noe høyere i Akershus og Oslo enn ellers i landet. Dette framgår ikke av årets datamateriale.

5. Oppsummering

Andre runde i SSBs undersøkelse av holdninger til innvandrere og innvandring på oppdrag av Kommunal- og arbeidsdepartementet fant sted i september 1994. Første runde fant sted i juni 1993. På to områder har opinionen dreiet i liberal retning. Det er i synet på oppholdstillatelse og bruk av sosialhjelp. 56 prosent av befolkningen er nå enige i at "Norge bør gi opphold til flyktninger og asylsøkere i minst samme omfang som i dag". Dette er 7 prosentpoeng flere enn i 1993. Likeledes er 40 prosent "helt enig" i at "Innvandrere har for lett tilgang til sosialhjelp sammenliknet med nordmenn". Det er 5 prosentpoeng

færre enn i 1993. Begge disse endringene er statistisk signifikante. Derimot er det ingen endring fra 1993 til 1994 i holdningen til påstandene "Innvandrere bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn" og "Innvandrere er mer kriminelle enn nordmenn".

Enkelte bakgrunnsvariabler viser tydelig sammenheng med holdningen til innvandrere og flyktninger. Kvinner er mindre tilbøyelige enn menn til å anse innvandrere som mer kriminelle enn nordmenn. Eldre personer (67-79 år) er mer forbeholdne overfor innvandrere og flyktninger enn noen andre aldersgrupper. Samtidig er det uriktig at de yngste er spesielt fordomsfulle. I spørsmålet om kriminalitet er det den yngste aldersgruppen (16-24 år) som er minst tilbøyelige til å utpeke innvandrere som mer belastet enn andre. Utdanning er også en variabel som har sterk sammenheng med innvandringsholdning. Jo høyere utdanning, jo mer imøtekommende er holdningen overfor innvandrere og flyktninger. Særlig er spranget fra videregående skole til høyskole og universitet utslagsgivende. Visse mindre effekter er det også av bosted (tett/spredt) og landsdel. Andelen som tror innvandrere er mer kriminelle enn nordmenn, er lavere i Nord-Norge enn i andre landsdeler.

Litteratur

Blom, Svein (1993): Holdning til innvandrere og innvandringspolitikk - spørsmål i SSBs omnibus juni 1993. Notater 93/38. Statistisk sentralbyrå.

Hobæk, Tone og Morten Kjelsrud (1993): Arbeidsledighet. I Sosialt utsyn 1993, Statistisk sentralbyrå, Oslo-Kongsvinger.

Kiberg, Dag og Kristin Strømsnes (1992): De norske valgundersøkelsene 1979, 1981, 1985 og 1989. Dokumentasjon, frekvenser. NSD-rapport nr. 94. Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste, Bergen.

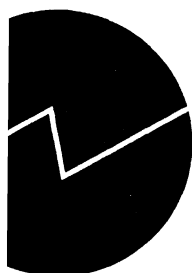
NB vedlegg (1994): Vedlegg til Nyhetsbrev om norsk flyktning- og innvandringspolitikk. Kvartalsstatistikk. 3. kvartal. Utgitt av Justisdepartementet, Kommunal- og arbeidsdepartementet og Utlendingsdirektoratet.

Skjåk, Knut Kalgraff og Bjug Bøyum (1994): Haldningar til innvandrarar 1988 og 1993. Resultatrapport. (Eg. udatert.) Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste, Bergen.

Ukens statistikk (1994). Utgitt av Statistisk sentralbyrå.

Utlendingsdirektoratet (1994a): Årsmelding 1993

Utlendingsdirektoratet (1994b): Asylankomster 1994. (Status ved utgangen av 3. kvartal.)

Dokumentasjonsrapport

Prosjekt:

SSB OMNIBUS SEPTEMBER 1994

Oppdragsgiver:

Seksjon for demografi og levekår, SSB

Kontaktperson:

Svein Blom

Prosjektleder i SSB:

Trine Dale

Seksjon for intervjuundersøkelser

Statistisk sentralbyrå
Postboks 8131 Oslo

Telefon: 22 86 45 00
Fax.: 22 86 49 89

DOKUMENTASJONSRAPPORT SSB - OMNIBUS, SEPTEMBER 1994

Nøkkeltall	Personer	Prosent
Personer trukket ut for intervju	2500	
Avgang (Døde og personer flyttet til utlandet)	19	0,8
Bruttoutvalg	2481	100,0
Nettoutvalg (Personer oppnådd intervju med)	1843	74,3
Frafall	638	25,7
Viktigste årsaker til frafall:		
Nekting	312	48,9
Ikke å treffe	150	23,5
Grupper som i forhold til kjennemerkene kjønn, alder og landsdel, er over- eller underrepresentert i nettoutvalget med mer enn ± 1 prosentpoeng.		
Alder:		
25 - 44 år		+1,4
67 - 79 år		-1,5
Landsdel:		
Oslo og Akershus		-1,1
Agder og Rogaland		+1,0

Datainnsamling

Feltarbeidet ble gjennomført over tre uker i perioden 5. til 24. september. Nesten to tredjedeler av intervjuene (63 prosent) ble gjennomført som besøksintervju (intervjuerne oppsøkte respondentene personlig). De resterende 37 prosentene ble gjennomført over telefon. Det ble gitt tillatelse til telefonintervju i de tilfeller respondenten ellers ville nektet å delta, når reiseavstanden mellom intervjuer og respondent var særlig lang eller når respondenten var flyttet til et område av landet hvor SSB ikke har intervjuere i nærheten.

Utvalg

I alt ble det trukket ut 2500 personer i alderen 16 - 79 år (alder pr. 31.12.94). Utvalget av personer er trukket i to trinn med utgangspunkt i SSBs standard utvalgsplan. I utvalgsplanen er hele landet inndelt i et sett av utvalgsområder. Utvalgsområdene er kommuner. Kommuner med færre enn 3000 innbyggere er slått sammen med andre kommuner. Utvalgsområdene er først gruppert i 10 regioner. I hver region er kommuner med mer enn 30 000 innbyggere tatt ut som egne strata. De andre utvalgsområdene er stratifisert etter næringsstruktur, sentralitet og innbyggertall. Utvalgsområdene er gruppert i 102 strata. I første trinn trekkes et utvalgsområde fra hvert stratum. Utvalgsområder som utgjør egne strata er trukket ut med 100 prosent sannsynlighet. De resterende er trukket ut med en sannsynlighet proporsjonal med innbyggertallet. I andre trinn er utvalget av personer trukket tilfeldig fra de 102 utvalgsområdene. SSBs utvalgsplan er nærmere beskrevet i Samfunnsøkonomiske studier (SØS) nr 33.

Frafall

Av de 2500 personene som ble trukket ut for intervju var 19 flyttet til utlandet eller døde. Disse tilhører derfor ikke målpopulasjonen og er således utelatt. Bruttoutvalget utgjør dermed 2481 personer. Av disse ble det oppnådd intervju med 1843 personer, eller 74,3 prosent. Frafallet utgjør dermed 25,7 prosent. Tabell 1 viser årsakene til frafallet.

Tabell 1: Frafall etter årsak

	Antall personer	Prosent
Frafall i alt	638	100,0
Nekting i alt	312	48,9
Respondenten nekter	293	45,9
Andre nekter på vegne av respondenten	19	3,0
Sykdom mv i alt	43	6,7
Kortvarig sykdom	6	0,9
Langvarig sykdom	32	5,0
Sykdom/dødsfall i familien	5	0,8
Ikke å treffe i alt	150	23,5
Bortreist på ferie el	24	3,8
Borte på arbeid/forretningsreise	53	8,3
Andre grunner	73	11,4
Annet frafall i alt	133	20,9
Bolig/adresse ikke funnet	35	5,5
For langt å reise, har ikke telefon	18	2,8
Andre grunner	80	12,5

Utvalgskjevhet

Frafall fører til utvalgsskjevhet når fordelingen av et bestemt kjennemerke er annerledes blant de som svarte (nettoutvalget) enn blant de som ble forsøkt intervjuet (bruttoutvalget). Utvalgsskjevhet i forhold til ett kjennemerke medfører nødvendigvis ikke at nettoutvalget er skjevt i forhold til andre kjennemerker. Omvendt innebærer godt samsvar mellom fordelingene i netto- og bruttoutvalget for ett eller flere kjennemerker ikke noen garanti for at utvalget ikke er skjevt på andre kjennemerker.

Tabell 2 viser hvordan kjennemerkene kjønn, alder og landsdel er fordelt i bruttoutvalg, frafall og nettoutvalg. Frafallet har ført til en liten skjevhet i alders- og landsdelssammensetningene i nettoutvalget: Aldersgruppen 25 - 44 år er noe overrepresentert, mens gruppen 67 - 79 år er tilsvarende underrepresentert. Skjevheten i landsdelssammensetningen består i at Agder og Rogaland er noe overrepresentert og Oslo/Akershus noe underrepresentert. I de andre gruppene er differansen mellom netto- og bruttoutvalget mindre enn ett prosentpoeng. Skjevhetene totalt sett er derfor ikke så store at vi har funnet grunn til å vekte tallene i de vedlagte tabellene.

Tabell 2: Bruttoutvalg, frafall og nettoutvalg etter kjønn alder og landsdel. Prosent

	Brutto- utvalg	Frafall	Netto- utvalg
I alt	100,0	100,0	100,0
Kjønn:			
Menn	49,8	49,1	50,1
Kvinner	50,2	50,9	49,9
Aldersgrupper:			
16 - 24 år	19,1	19,3	19,1
25 - 44 år	40,7	36,5	42,1
45 - 66 år	28,3	28,1	28,4
67 - 79 år	11,9	16,1	10,4
Landsdel:			
Oslo og Akershus	20,9	23,5	19,8
Østlandet ellers	28,2	26,3	28,4
Agder + Rogaland	13,9	11,0	14,9
Vestlandet	18,1	18,0	17,9
Trøndelag	9,1	8,8	9,2
Nord-Norge	10,6	12,4	9,9
Tallet på personer	2481	638	1843

Utvagsvarians

Den usikkerhet man får i resultatene fordi man bygger på opplysninger om en del av befolkningen som undersøkelsen dekker, kalles utvagsvarians. Standardavviket er et mål på denne usikkerheten. Størrelsen på standardavviket avhenger blant annet av tallet på observasjoner i utvalget, og av fordelingen til det aktuelle kjennemerket i hele befolkningsgruppen som omfattes av undersøkelsen. Standardavviket kan anslås ved hjelp av observasjonene i utvalget.

SSB har ikke foretatt spesielle beregninger av slike anslag for tallene i de vedlagte tabellene, men tabell 3 viser størrelsen på standardavviket for observerte prosentandeler ved ulike utvalgsstørrelser.

Ved hjelp av standardavviket er det mulig å beregne et intervall som med en bestemt sannsynlighet inneholder den sanne verdi av en beregnet størrelse (den verdien vi ville ha fått dersom vi hadde foretatt en totaltelling i stedet for en utvalsundersøkelse). Slike intervaller kalles konfidensintervaller hvis de konstruert på en bestemt måte: La M være den beregnede størrelsen og S være et anslag for standardavviket til M . Konfidensintervallet blir da intervallet med grenser $(M-2S)$ og $(M+2S)$. Denne metoden gir med ca 95 prosents sannsynlighet et intervall som inneholder den sanne verdi.

Følgende eksempel illustrerer hvordan en kan bruke tabell 3 for å finne konfidensintervaller: Anslaget på standardavviket til et observert prosenttall på 70 er 2,8 når antall observasjoner er 400. Konfidensintervallet for den sanne verdi får grensen $70 \pm 2 \times 2,8$, dvs det strekker seg fra 64,4 til 75,6 prosent.

Tabell 3: Størrelsen av standardavviket. Prosent

Antall obser- vasjoner	5(95)	10(90)	20(80)	30(70)	40(60)	50(50)
25	5.3	7.4	9.8	11.2	12.0	12.3
50	3.8	5.2	6.9	7.9	8.5	8.7
100	2.7	3.7	4.9	5.6	6.0	6.1
250	1.7	2.3	3.1	3.6	3.8	3.9
400	1.3	1.8	2.5	2.8	3.0	3.1
800	0.9	1.3	1.7	2.0	2.1	2.2
1000	0.8	1.2	1.6	1.8	1.9	1.9
1500	0.7	1.0	1.3	1.5	1.6	1.6
2000	0.6	0.8	1.1	1.3	1.3	1.4
2500	0.5	0.7	1.0	1.1	1.3	1.4

Som det framgår av tabellen, øker størrelsen på standardavviket når antallet observasjoner synker. Ved mindre enn 25 observasjoner blir konfidensintervallet og dermed usikkerheten så stor, at det ikke lenger er forsvarlig å offentliggjøre prosentberegninger basert på så få observasjoner.

Ofte er det ønskelig å sammelikle prosenttall for flere grupper. Da er det viktig å være oppmerksom på at når to usikre tall sammenliknes, vil usikkerheten på forskjellen mellom dem vanligvis bli større enn usikkerheten knyttet til hvert enkelt tall.

Innsamlings- og bearbeidingsfeil

I enhver undersøkelse, både i totaltelling og utvalgsundersøkelser, vil det forekomme svar som er feil. Feilene kan oppstå både i forbindelse med innsamlingen og under bearbeidningen. Erfaringen er at etter at feil er rettet opp så langt dette er mulig, påvirkes de statistiske resultatene fra undersøkelsene i de fleste tilfeller forholdsvis lite av slike feil. Men virkningen av feil kan i noen tilfeller være av betydning.

Feil under innsamlingen, målingsfeil, oppstår ved at intervjupersonen avgir feil svar, eller ved at intervjueren krysser av for svaret i feil rubrikk eller skriver ufullstendige opplysninger i skjemaet. Bearbeidingsfeil er feil koding av f.eks. inntekt og yrke, feil i avledninger (omkodinger) eller feil som oppstår når opplysningene fra spørreskjemaet overføres til maskinlesbart medium. Gjennom manuell skjema-revisjon og maskinelle kontroller har man søkt å finne feil og rette opp disse. Det er imidlertid klart at ikke alle målings- og bearbeidingsfeil oppdages.

Målefeil kan oppstå på mange måter. De kan skyldes vansker med å huske forhold tilbake i tiden. De kan også skyldes misforståelser av spørsmål. Når det blir spurt om forhold som folk erfaringsmessig finner kompliserte, må en regne med å få en del feilaktige svar. Målefeil kan også oppstå fordi visse spørsmål av enkelte oppfattes som ømtålige. Respondentene kan i slike tilfeller bevisst gi feilaktige svar. De vurderinger som ligger til grunn for svaret kan også bli påvirket av hva respondenten oppfatter som sosialt ønskelig.

TABELLER

Kjønn	Norge bør gi oppholdstillatelse i samme omfang som nå						I alt	Tallet på personer som svarte
	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke		
Alle	30.3	26.1	8.8	19.3	14.2	1.4	100.0	1843
Mann	31.2	25.9	7.4	19.6	15.1	0.9	100.0	923
Kvinne	29.3	26.3	10.3	18.9	13.3	1.8	100.0	920

Kjønn	Innvandrere har for lett tilgang til sosialhjelp						I alt	Tallet på personer som svarte
	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke		
Alle	39.6	24.1	8.0	12.8	9.1	6.4	100.0	1843
Mann	39.0	26.1	7.9	12.5	8.8	5.7	100.0	923
Kvinne	40.1	22.2	8.2	13.0	9.5	7.1	100.0	920

Kjønn	Innvandrere bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn						I alt	Tallet på personer som svarte
	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke		
Alle	53.1	24.5	6.2	9.3	5.8	1.1	100.0	1842
Mann	57.0	21.1	5.2	8.5	7.0	1.2	100.0	923
Kvinne	49.2	27.9	7.2	10.1	4.6	1.1	100.0	919

Kjønn	Innvandrere er mer kriminelle enn nordmenn						I alt	Tallet på personer som svarte
	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke		
Alle	19.8	20.5	13.6	19.8	18.5	7.8	100.0	1843
Mann	24.4	23.1	12.0	19.7	12.8	8.0	100.0	923
Kvinne	15.2	17.9	15.2	19.9	24.2	7.5	100.0	920

SSB OMNIBUS 3 1994		Norge bør gi oppholdstillatelse i samme omfang som nå					I alt	Tallet på personer som svarte
Alder	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke		
Alle	30.3	26.1	8.8	19.3	14.2	1.4	100.0	1843
16-24 år	30.0	27.7	8.9	21.1	11.1	1.1	100.0	350
25-44 år	32.9	26.6	8.1	18.1	13.3	0.9	100.0	777
45-66 år	30.7	24.8	9.2	18.3	15.5	1.5	100.0	524
67-79 år	18.8	24.5	10.9	22.9	19.8	3.1	100.0	192

SSB OMNIBUS 3 1994		Innvandrere har for lett tilgang til sosialhjelp					I alt	Tallet på personer som svarte
Alder	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke		
Alle	39.6	24.1	8.0	12.8	9.1	6.4	100.0	1843
16-24 år	36.0	28.0	8.6	15.1	8.0	4.3	100.0	350
25-44 år	35.5	24.5	7.7	15.3	10.9	6.0	100.0	777
45-66 år	43.3	23.9	8.2	9.7	9.2	5.7	100.0	524
67-79 år	52.1	16.7	7.8	6.2	3.6	13.5	100.0	192

SSB OMNIBUS 3 1994		Innvandrere bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn					I alt	Tallet på personer som svarte
Alder	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke		
Alle	53.1	24.5	6.2	9.3	5.8	1.1	100.0	1842
16-24 år	51.1	24.0	6.3	12.0	5.7	0.9	100.0	350
25-44 år	56.6	25.5	5.7	7.5	4.4	0.4	100.0	777
45-66 år	53.5	23.9	7.3	8.4	5.5	1.3	100.0	523
67-79 år	41.1	22.9	5.2	14.1	12.5	4.2	100.0	192

SSB OMNIBUS 3 1994		Innvandrere er mer kriminelle enn nordmenn					I alt	Tallet på personer som svarte
Alder	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke		
Alle	19.8	20.5	13.6	19.8	18.5	7.8	100.0	1843
16-24 år	17.1	18.3	16.0	24.0	22.0	2.6	100.0	350
25-44 år	18.4	21.1	11.2	21.2	21.6	6.4	100.0	777
45-66 år	23.9	20.4	14.9	17.4	14.5	9.0	100.0	524
67-79 år	19.3	22.4	15.6	13.0	10.4	19.3	100.0	192

SSB OMNIBUS 3 1994	Norge bør gi oppholdstillatelse i samme omfang som nå						I alt	Tallet på personer som svarte
	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke		
Alle	30.8	25.6	8.7	19.2	14.4	1.3	100.0	1752
Utdanningsnivå								
Ungdomskolenivå	23.0	21.3	11.6	23.5	18.6	1.9	100.0	413
Gymnasnivå	27.1	27.3	8.4	19.9	16.2	1.2	100.0	952
Univ/høgskole	51.1	26.4	6.2	10.5	5.1	0.6	100.0	352
Uoppgitt	17.1	22.9	8.6	37.1	11.4	2.9	100.0	35

SSB OMNIBUS 3 1994	Innvandrere har for lett tilgang til sosialhjelp						I alt	Tallet på personer som svarte
	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke		
Alle	40.0	23.9	8.0	12.6	9.1	6.5	100.0	1752
Utdanningsnivå								
Ungdomskolenivå	49.2	21.1	6.5	9.7	5.3	8.2	100.0	413
Gymnasnivå	44.0	24.8	8.5	11.1	6.3	5.3	100.0	952
Univ/høgskole	16.2	25.9	8.5	20.5	21.6	7.4	100.0	352
Uoppgitt	60.0	11.4	5.7	5.7	5.7	11.4	100.0	35

SSB OMNIBUS 3 1994	Innvandrere bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn						I alt	Tallet på personer som svarte
	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke		
Alle	53.6	24.5	6.2	8.8	5.9	1.1	100.0	1751
Utdanningsnivå								
Ungdomskolenivå	46.2	24.0	7.5	12.6	8.0	1.7	100.0	413
Gymnasnivå	50.5	26.4	6.5	8.7	6.7	1.2	100.0	951
Univ/høgskole	71.0	21.0	3.1	3.4	1.1	0.3	100.0	352
Uoppgitt	48.6	14.3	11.4	20.0	5.7	.	100.0	35

SSB OMNIBUS 3 1994	Innvandrere er mer kriminelle enn nordmenn						I alt	Tallet på personer som svarte
	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke		
Alle	20.1	20.9	13.4	19.3	18.4	7.8	100.0	1752
Utdanningsnivå								
Ungdomskolenivå	22.0	22.3	13.8	15.7	14.8	11.4	100.0	413
Gymnasnivå	22.8	20.9	14.3	18.7	16.1	7.2	100.0	952
Univ/høgskole	10.5	19.9	9.9	26.1	27.8	5.7	100.0	352
Uoppgitt	22.9	14.3	20.0	11.4	28.6	2.9	100.0	35

SSB OMNIBUS 3 1994	Norge bør gi oppholdstillatelse i samme omfang som nå						I alt	Tallet på personer som svarte
	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke		
Bostedsstrøk								
Alle	30.1	25.9	8.5	19.4	14.6	1.4	100.0	1704
Spredtbygd strøk	25.9	28.9	9.9	18.2	14.9	2.2	100.0	363
Tettb. - 1999 bosatte	24.1	24.8	10.5	21.8	17.3	1.4	100.0	294
Tettb. 2000-19999 bosatte	32.8	26.8	9.3	17.7	12.6	0.8	100.0	396
Tettb. 20000-99999 bosatte	33.1	26.7	3.0	20.3	15.0	1.9	100.0	266
Tettb. 100000 + bosatte	33.8	22.6	8.6	20.0	14.0	1.0	100.0	385

SSB OMNIBUS 3 1994	Innvandrere har for lett tilgang til sosialhjelp						I alt	Tallet på personer som svarte
	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke		
Bostedsstrøk								
Alle	39.8	24.5	7.8	12.3	9.3	6.3	100.0	1704
Spredtbygd strøk	38.0	24.8	8.8	11.3	8.3	8.8	100.0	363
Tettb. - 1999 bosatte	42.2	24.5	11.2	12.6	7.1	2.4	100.0	294
Tettb. 2000-19999 bosatte	39.6	22.7	9.6	11.6	9.8	6.6	100.0	396
Tettb. 20000-99999 bosatte	41.4	25.9	3.0	12.8	12.0	4.9	100.0	266
Tettb. 100000 + bosatte	39.0	24.9	5.7	13.5	9.4	7.5	100.0	385

SSB OMNIBUS 3 1994	Innvandrere bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn						I alt	Tallet på personer som svarte
	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke		
Bostedsstrøk								
Alle	53.0	24.6	6.0	9.2	6.0	1.2	100.0	1703
Spredtbygd strøk	44.1	27.0	8.0	11.8	7.7	1.4	100.0	363
Tettb. - 1999 bosatte	45.6	27.6	9.2	9.9	6.8	1.0	100.0	294
Tettb. 2000-19999 bosatte	50.6	27.3	5.8	8.9	5.6	1.8	100.0	395
Tettb. 20000-99999 bosatte	62.0	25.2	1.1	5.6	4.1	1.9	100.0	266
Tettb. 100000 + bosatte	63.4	16.9	5.2	8.8	5.5	0.3	100.0	385

SSB OMNIBUS 3 1994	Innvandrere er mer kriminelle enn nordmenn						I alt	Tallet på personer som svarte
	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke		
Bostedsstrøk								
Alle	19.9	20.5	13.3	19.7	18.8	7.7	100.0	1704
Spredtbygd strøk	17.9	21.8	13.5	19.3	18.2	9.4	100.0	363
Tettb. - 1999 bosatte	19.7	20.1	17.3	17.3	18.7	6.8	100.0	294
Tettb. 2000-19999 bosatte	18.2	19.4	14.9	22.7	17.7	7.1	100.0	396
Tettb. 20000-99999 bosatte	18.0	22.6	8.3	19.2	22.6	9.4	100.0	266
Tettb. 100000 + bosatte	24.9	19.5	11.9	19.2	18.2	6.2	100.0	385

SSB OMNIBUS 3 1994	Norge bør gi oppholdstillatelse i samme omfang som nå						I alt	Tallet på personer som svarte
	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke		
Landsdel								
Alle	30.3	26.1	8.8	19.3	14.2	1.4	100.0	1843
Akershus og Oslo	35.3	20.9	7.6	19.3	15.2	1.6	100.0	368
Østlandet ellers	30.6	26.5	7.5	20.0	13.8	1.5	100.0	520
Agder + Rogaland	31.9	23.7	7.8	16.3	18.1	2.2	100.0	270
Vestlandet	26.7	30.9	11.5	17.0	13.3	0.6	100.0	330
Sør+Nord-Trøndelag	25.6	26.7	10.5	24.4	11.0	1.7	100.0	172
Nord-Norge	27.9	29.5	10.4	20.8	11.5	.	100.0	183

SSB OMNIBUS 3 1994	Innvandrere har for lett tilgang til sosialhjelp						I alt	Tallet på personer som svarte
	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke		
Landsdel								
Alle	39.6	24.1	8.0	12.8	9.1	6.4	100.0	1843
Akershus og Oslo	40.2	24.7	5.7	12.0	9.8	7.6	100.0	368
Østlandet ellers	40.8	22.3	7.3	13.3	8.8	7.5	100.0	520
Agder + Rogaland	47.8	19.6	8.1	11.1	9.3	4.1	100.0	270
Vestlandet	30.9	28.8	10.6	16.1	7.6	6.1	100.0	330
Sør+Nord-Trøndelag	38.4	26.2	9.9	11.0	9.9	4.7	100.0	172
Nord-Norge	39.3	24.6	8.2	10.9	10.4	6.6	100.0	183

SSB OMNIBUS 3 1994	Innvandrere bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn						I alt	Tallet på personer som svarte
	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke		
Landsdel								
Alle	53.1	24.5	6.2	9.3	5.8	1.1	100.0	1842
Akershus og Oslo	64.7	18.5	3.8	8.7	3.8	0.5	100.0	368
Østlandet ellers	55.5	22.0	5.8	9.2	6.6	1.0	100.0	519
Agder + Rogaland	51.9	23.0	6.7	9.3	7.8	1.5	100.0	270
Vestlandet	44.5	31.8	7.3	8.2	7.0	1.2	100.0	330
Sør+Nord-Trøndelag	42.4	32.0	9.3	8.7	5.2	2.3	100.0	172
Nord-Norge	50.3	25.7	6.6	13.1	3.3	1.1	100.0	183

SSB OMNIBUS 3 1994	Innvandrere er mer kriminelle enn nordmenn						I alt	Tallet på personer som svarte
	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke		
Landsdel								
Alle	19.8	20.5	13.6	19.8	18.5	7.8	100.0	1843
Akershus og Oslo	24.5	19.6	11.4	18.2	18.5	7.9	100.0	368
Østlandet ellers	20.2	21.9	12.7	16.9	19.0	9.2	100.0	520
Agder + Rogaland	22.2	19.6	15.9	21.1	16.3	4.8	100.0	270
Vestlandet	13.6	25.2	15.5	19.7	18.8	7.3	100.0	330
Sør+Nord-Trøndelag	25.0	12.2	11.6	28.5	14.0	8.7	100.0	172
Nord-Norge	12.0	19.1	15.8	21.3	24.0	7.7	100.0	183

SSB OMNIBUS 3 1994	Norge bør gi oppholdstillatelse i samme omfang som nå						I alt	Tallet på personer som svarte
	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke		
Alle Innvandrere har for lett tilgang til sosialhjelp	30.3	26.1	8.8	19.3	14.2	1.4	100.0	1843
Helt enig	13.0	22.4	8.2	26.3	29.1	1.0	100.0	729
Nokså enig	25.6	31.5	11.9	24.9	4.9	1.1	100.0	445
Både og	39.2	28.4	14.9	14.2	3.4	.	100.0	148
Nokså uenig	51.5	36.2	2.6	6.8	1.7	1.3	100.0	235
Helt uenig	78.0	10.1	1.8	3.0	6.0	1.2	100.0	168
Vet ikke	33.1	28.8	16.1	8.5	6.8	6.8	100.0	118

SSB OMNIBUS 3 1994	Norge bør gi oppholdstillatelse i samme omfang som nå						I alt	Tallet på personer som svarte
	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke		
Alle Innvandrere bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn	30.3	26.1	8.8	19.2	14.2	1.4	100.0	1842
Helt enig	44.6	23.1	6.7	14.5	10.1	0.9	100.0	978
Nokså enig	19.7	36.6	11.1	21.5	9.8	1.3	100.0	451
Både og	8.8	23.7	18.4	22.8	24.6	1.8	100.0	114
Nokså uenig	7.6	25.7	11.7	36.3	17.5	1.2	100.0	171
Helt uenig	8.4	13.1	3.7	21.5	53.3	.	100.0	107
Vet ikke	4.8	23.8	9.5	19.0	14.3	28.6	100.0	21

SSB OMNIBUS 3 1994	Norge bør gi oppholdstillatelse i samme omfang som nå						I alt	Tallet på personer som svarte
	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke		
Alle Innvandrere er mer kriminelle enn nordmenn	30.3	26.1	8.8	19.3	14.2	1.4	100.0	1843
Helt enig	17.8	16.4	7.4	27.1	30.4	0.8	100.0	365
Nokså enig	21.2	29.9	7.9	26.2	14.8	.	100.0	378
Både og	24.3	26.7	18.3	17.1	13.1	0.4	100.0	251
Nokså uenig	34.5	35.9	7.9	15.9	5.2	0.5	100.0	365
Helt uenig	57.5	23.2	3.8	8.2	6.2	1.2	100.0	341
Vet ikke	21.0	21.7	12.6	19.6	14.7	10.5	100.0	143

SSB OMNIBUS 3 1994	Innvandrere har for lett tilgang til sosialhjelp						I alt	Tallet på personer som svarte
	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke		
Alle Norge bør gi oppholdstill i samme omfang som nå	39.6	24.1	8.0	12.8	9.1	6.4	100.0	1843
Helt enig	17.0	20.4	10.4	21.7	23.5	7.0	100.0	558
Nokså enig	33.9	29.1	8.7	17.7	3.5	7.1	100.0	481
Både og	36.8	32.5	13.5	3.7	1.8	11.7	100.0	163
Nokså uenig	54.1	31.3	5.9	4.5	1.4	2.8	100.0	355
Helt uenig	81.2	8.4	1.9	1.5	3.8	3.1	100.0	261
Vet ikke	28.0	20.0	.	12.0	8.0	32.0	100.0	25

SSB OMNIBUS 3 1994	Innvandrere har for lett tilgang til sosialhjelp						I alt	Tallet på personer som svarte
	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke		
Alle Innvandrere bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn	39.5	24.2	8.0	12.8	9.1	6.4	100.0	1842
Helt enig	34.7	21.7	8.3	15.1	13.6	6.6	100.0	978
Nokså enig	30.6	34.1	10.4	14.2	4.4	6.2	100.0	451
Både og	50.9	24.6	8.8	6.1	4.4	5.3	100.0	114
Nokså uenig	57.3	23.4	4.7	6.4	3.5	4.7	100.0	171
Helt uenig	83.2	7.5	.	3.7	3.7	1.9	100.0	107
Vet ikke	28.6	14.3	9.5	4.8	.	42.9	100.0	21

SSB OMNIBUS 3 1994	Innvandrere har for lett tilgang til sosialhjelp						I alt	Tallet på personer som svarte
	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke		
Alle Innvandrere er mer kriminelle enn nordmenn	39.6	24.1	8.0	12.8	9.1	6.4	100.0	1843
Helt enig	70.1	15.9	3.6	4.7	3.0	2.7	100.0	365
Nokså enig	41.5	32.8	9.0	9.5	3.4	3.7	100.0	378
Både og	40.2	25.9	17.5	8.0	5.2	3.2	100.0	251
Nokså uenig	27.7	31.0	8.5	22.2	6.0	4.7	100.0	365
Helt uenig	18.8	15.8	6.5	20.5	29.3	9.1	100.0	341
Vet ikke	35.0	21.7	2.8	7.7	6.3	26.6	100.0	143

SSB OMNIBUS 3 1994	Innvandrere bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn						I alt	Tallet på personer som svarte
	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke		
Alle Norge bør gi oppholdstill i samme omfang som nå	53.1	24.5	6.2	9.3	5.8	1.1	100.0	1842
Helt enig	78.1	15.9	1.8	2.3	1.6	0.2	100.0	558
Nokså enig	47.0	34.3	5.6	9.1	2.9	1.0	100.0	481
Både og	40.5	30.7	12.9	12.3	2.5	1.2	100.0	163
Nokså uenig	40.1	27.4	7.3	17.5	6.5	1.1	100.0	354
Helt uenig	37.9	16.9	10.7	11.5	21.8	1.1	100.0	261
Vet ikke	36.0	24.0	8.0	8.0	.	24.0	100.0	25

SSB OMNIBUS 3 1994	Innvandrere bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn						I alt	Tallet på personer som svarte
	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke		
Alle Innvandrere har for lett tilgang til sosialhjelp	53.1	24.5	6.2	9.3	5.8	1.1	100.0	1842
Helt enig	46.6	19.0	8.0	13.5	12.2	0.8	100.0	728
Nokså enig	47.6	34.6	6.3	9.0	1.8	0.7	100.0	445
Både og	54.7	31.8	6.8	5.4	.	1.4	100.0	148
Nokså uenig	63.0	27.2	3.0	4.7	1.7	0.4	100.0	235
Helt uenig	79.2	11.9	3.0	3.6	2.4	.	100.0	168
Vet ikke	55.1	23.7	5.1	6.8	1.7	7.6	100.0	118

SSB OMNIBUS 3 1994	Innvandrere bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn						I alt	Tallet på personer som svarte
	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke		
Alle Innvandrere er mer kriminelle enn nordmenn	53.1	24.5	6.2	9.3	5.8	1.1	100.0	1842
Helt enig	47.9	21.4	7.1	10.1	12.3	1.1	100.0	365
Nokså enig	47.9	28.6	7.4	11.4	3.7	1.1	100.0	378
Både og	46.2	23.9	9.6	13.9	6.0	0.4	100.0	251
Nokså uenig	53.3	32.4	4.7	7.1	1.9	0.5	100.0	364
Helt uenig	69.8	17.9	3.5	4.1	3.8	0.9	100.0	341
Vet ikke	51.7	18.2	4.9	11.2	9.1	4.9	100.0	143

SSB OMNIBUS 3 1994	Innvandrere er mer kriminelle enn nordmenn						I alt	Tallet på personer som svarte
	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke		
Alle Norge bør gi oppholdstill i samme omfang som nå	19.8	20.5	13.6	19.8	18.5	7.8	100.0	1843
Helt enig	11.6	14.3	10.9	22.6	35.1	5.4	100.0	558
Nokså enig	12.5	23.5	13.9	27.2	16.4	6.4	100.0	481
Både og	16.6	18.4	28.2	17.8	8.0	11.0	100.0	163
Nokså uenig	27.9	27.9	12.1	16.3	7.9	7.9	100.0	355
Helt uenig	42.5	21.5	12.6	7.3	8.0	8.0	100.0	261
Vet ikke	12.0	.	4.0	8.0	16.0	60.0	100.0	25

SSB OMNIBUS 3 1994	Innvandrere er mer kriminelle enn nordmenn						I alt	Tallet på personer som svarte
	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke		
Alle Innvandrere har for lett tilgang til sosialhjelp	19.8	20.5	13.6	19.8	18.5	7.8	100.0	1843
Helt enig	35.1	21.5	13.9	13.9	8.8	6.9	100.0	729
Nokså enig	13.0	27.9	14.6	25.4	12.1	7.0	100.0	445
Både og	8.8	23.0	29.7	20.9	14.9	2.7	100.0	148
Nokså uenig	7.2	15.3	8.5	34.5	29.8	4.7	100.0	235
Helt uenig	6.5	7.7	7.7	13.1	59.5	5.4	100.0	168
Vet ikke	8.5	11.9	6.8	14.4	26.3	32.2	100.0	118

SSB OMNIBUS 3 1994	Innvandrere er mer kriminelle enn nordmenn						I alt	Tallet på personer som svarte
	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke		
Alle Innvandrere bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn	19.8	20.5	13.6	19.8	18.5	7.8	100.0	1842
Helt enig	17.9	18.5	11.9	19.8	24.3	7.6	100.0	978
Nokså enig	17.3	23.9	13.3	26.2	13.5	5.8	100.0	451
Både og	22.8	24.6	21.1	14.9	10.5	6.1	100.0	114
Nokså uenig	21.6	25.1	20.5	15.2	8.2	9.4	100.0	171
Helt uenig	42.1	13.1	14.0	6.5	12.1	12.1	100.0	107
Vet ikke	19.0	19.0	4.8	9.5	14.3	33.3	100.0	21

SPØRSMÅL

Statistisk sentralbyrå

Oslo
Postboks 8131 Dep.
0033 Oslo

Tlf.: 22 86 45 00
Fax: 22 86 49 73

Kongsvinger
Postboks 1260
2201 Kongsvinger

Tlf.: 62 88 50 00
Fax. 62 88 50 30

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway